Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы

муниципаль бюджет белем бирү учреждениесе”Шомбыт урта гомуми белем бирү мәктәбе”

«КАРАЛДЫ» Башлангыч сыйныфлар МБ җитәкчесе ________/Фахрутдинова Р.К./ Беркетмә № 1 «29» август 2015 ел.	***«КИЛЕШЕНДЕ»*** Уку-укыту эшләре буенча директор урынбасары ________/Муталлапова Р.Х./ «29»август 2015 ел	***«РАСЛЫЙМ»*** Мәктәп директоры________/Фарзутдинов Р.Х./ боерык № 98 «29» август 2015 ел

Әдәби укудан якынча эш программасы

Төзеде Фәрзетдинова Вәсилә Таһир кызы

«Перспективалы башлангыч мәктәп» 1 сыйныф

«КАРАЛДЫ»

Педагогик совет утырышында

Беркетмә № 1

«29» август 2015 ел.

2015-2016 уку елы

Аңлатма язуы

1 нче сыйныфның әдәби уку фәненнән эш программасы Федераль компонентның дәүләт стандартлары таләпләрен искә алып , ТРсы Мәгариф Министрлыгы тарафыннан расланган “Башлангыч гомуми белем бирү программалары” татар һәм рус телләре 1-4 программасына (Казан, “Мәгариф” нәшрияты, 2010 нчы ел), үстерешле укыту принциплары белән традицион белем бирү принципларының үзара тыгыз бәйләнештә булуын тәэмин итә торган ”Перспектив башлангыч мәктәп” концепциясенә, ФГОС таләпләренә (Приказ МО РФ от 15.10. 2009,№373-ФЗ), ТРсы Мәгариф һәм фән министрлыгының 18.08.2011елда чыккан №6871/10 «О введении ФГОС НОО» исемле хатына, 4 нче модель уку планына , И.Х.Мияссарованың Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарарафыннан рөхсәт ителгән дәреслек һәм методик кулланмасына (Татар теле. 1 нче сыйныф. Казан”Мәгариф-Вакыт” нәшрияты” 2011), 2015-2016 нче уку елына Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы муниципаль бюджет белем бирү учреждениесе “Шомбыт урта гомуми белем бирү мәктәбе”нең укыту планына (2015 нче елның 29 нчы августында үткәрелгән педагогик киңәшмәнең №1 беркетмә нигезендә расланган) нигезләнеп төзелде.

Курсның максаты — укучыларны татар теленең график системасы төзелеше һәм функциясенең гомуми закончалыклары белән танышу нигезендә башлангыч уку һәм язуга өйрәтү. Бу үз чиратында укучыларда тел турында белем һәм күнекмәләрнең формалашуына нигез булып тора.
Бурычлар: грамотага өйрәнү чорында график эшчәнлекне үзләштерү ; балаларда татар теле системасының төп тел берәмлекләре (аваз, сүз, сүзтезмә, җөмлә, текст) турында күзаллау тудыру; фонематик ишетү һәм авазны әйтү культурасын үстерү; төрле шартлы модельләр (квадрат, түгәрәк) һәм махсус транскрипция билгеләре системасы нигезендә сүзнең аваз формасын күз алдына китереп әйтә алу; икенчедән, сөйләмнең фонетик язуын тиешле басма яки язма хәрефләргә күчерү; өченчедән, сүзнең хәреф моделе буенча аваз формасын төзү эшчәнлеген, ягъни уку күнекмәләрен үзләштерү; төрле жанрдагы текстларны аңлап уку күнекмәләрен формалаштыру; җөмләнең тыныш билгеләренә карап җөмләләр арасында туктальш (пауза) ясый белү; хикәяләү, сорау, тойгылы җөмләләрнең интонациясен бирү; укылган текст буенча бирелгән сорауларга тулы җавап бирү; сайлап алып эчтәлеген сөйләү; текстның башын, ахырын үзгәртү, аңа яңа исем бирә белү күнекмәләренә ия булу; текстның **1) башлам** (вакыйга нәрсәдән башлана). **2) төп өлеш** (катнашучы-геройлар белән нәрсә була),
3) йомгаклауга (нәрсә ничек тәгәлләнә) туры килә торган кисәкләрен табу һәм уку; текста сурәтләнгән вакыйгаларга укучы баланың һәм авторның мөнәсәбәтен белдерә белү.

Тематик план атнага 2 сәг. исәбеннән, барлыгы 66сәг.кә төзелде.
Әзерлек чоры - 4 сәгать
Әлифба чоры - 33 сәгать
Әлифбадан соңгы чор - 3 сәгать
Әдәби уку - 26 сәга

Әзерлек чоры (4 сәгать)

Әкият текстын тыңлау. Иллюстрацияләрнең (рәсемнәрнең) текст өлешләре белән бәйләнешен (мөнәсәбәтен) ачыклау. Әкият эчтәлеген сөйләү.

Балаларда текст турында, беренчедән, мәгънә ягыннан үзара бәйләнгән һәм хәбәр итү интонациясе белән әйтелә торган, якынча тәмамланган фикерне белдерүче, билгеле бер эзлеклелектә килгән сүз һәм җөмләләр җыелмасы буларак, икенчедән, нәрсә турында да булса хәбәр итүче һәм ишетеп, күреп зиһенгә алына торган мәгълүмат буларак башлангыч күзаллау булдыру. Иллюстрация темасы буенча җөмләләр төзү. Конкрет җөмләләр белән текстның график моделе арасындагы мөнәсәбәтне ачыклау. Рәсем белән бирелгән хикәяне исемләү (исем кушу). Текст төзү элементлары. Тәкъдим ителгән график моделе буенча хикәя эчтәлеген сөйләү.

Укылган текст эчтәлеге буенча бирелгән укытучы сорауларына җавап бирү. Текст эчтәлеген сайлап алып сөйләү, шигырь ятлау.

Телнең структур берәмлеге буларак сүз турында башлангыч күзаллау булдыру. Басма хәрефләрнең элемент-өлгеләре белән танышу.

Әзерлек чоры ахырына балалар:

1. Элементар образлы күзаллау дәрәҗәсендә тел берәмлекләре: сүз, җөмлә, текстны **аңлый**, шулай ук татар алфавитының басма һәм язма хәрефләр системасын **атый һәм формалары буенча аера белергә**;.
2. Рәсем, график модель яки тиешле фишкалар кулланып, беренчедән, дәрестә тудырылган тел ситуацияләре буенча 2 — 4 сүздән торган **җөмләләр** һәм 3 — 4 җөмләдән торган **хикәя төзи**; икенчедән, парта артында **дөрес утыра** һәм язма әсбаплардан дөрес **файдалана**, алгоритм буенча яки тактлап язма хәрефләрнең барлык элементларын да **дөрес яза белергә тиешләр.**

Әлифба чоры (33 сәгать)

Сузык авазлар (5 сәг)

Сузык **[а, ә, ы, э, и, у, ү, о, ө]** авазларының сүздә төрле позициядә килгән һәм аерым кулланылган очрактагы артикуляцияләрен ныгыту. Сузык авазларны аеру күнегүләре. Иҗек ясау процессында сузыкларның роле. Сүз кисәге буларак иҗек турында белешмә. График схема буенча сузык авазны әйткәндә, сузыкка басым куеп әйтү. Сүзнең график схемалары буенча сүзне көйләп,иҗекләргә бүлеп салмак һәм орфоэпик дөрес уку. Сүзнең иҗекләргә бүленешен дуга ярдәмендә билгеләү.

Схемада сузык авазны башта түгәрәк, соңыннан транскрипция билгесе белән билгеләү. Ишетелгән һәм әйтелгән сүзләр арасыннан өйрәнелә торган аваз кергән сүзне таный һәм аера белергә өйрәнү. Өйрәнелгән сузык аваз кергән сүзләр сайлау.

Элемент-өлге ярдәме белән басма хәрефләр төзү һәм аларның формаларын үзләштерү. Хәреф турында авазның тышкы билгесе, ягъни «киеме» буларак образлы күзаллау булдыру.

Укытучы укыган текстны тыңлау, эчтәлеген аңлау, куелган сорауларга җавап табу, ишетеп кабул ителгән текстның эчтәлеген тулысынча яки сайлап сөйләү

Парсыз сонор тартык авазлар (6 сәг)

[м, н, л, р, й, ң] сонор тартык авазлары. Бирелгән авазларның артикуляциясе : үпкәдән килә торган һава агымы бер сөйләм органында, мәсәлән иреннәрдә, тешләрдә, тел алдында, тел уртасында, тел артында киртәгә яки тоткарлыкка очрый, бу авазларны әйткәндә тон өстенлек итә, шау катнаша гына. Шуңа күрә ул авазларны ярым сузыклар дип тә йөртәләр.

Калын һәм нечкә яңгырашлы сүзләрдә сонор тартык авазлар әйтелешен чагыштыру; язуда аларның калын яңгырашын калын сузык аваз хәрефләре **(а, у, о, ы)** белән **(ма, му)**, нечкә яңгырашын нечкә сузык аваз хәрефләре **(ә, и, ө, ү, э)** белән белдерү. Сүздә һәр авазны аерып әйтү алымы. Рәсем һәм схема белән бирелгән сүзләргә аваз анализы. Анализлана торган сүз составына кергән аерым аваз артикуляциясе. Тартык авазларның яңгыраулыгын белдерүче билге — уртасында нокта булган квадрат белән билгеләү.
Чагыштыру өчен бирелгән сүзләрдәге **(мал-мәл)** авазларның аермалы билгеләренең мәгънә функциясенә ия булуын билгеләү.
Сонор авазларны белдерүче басма баш һәм юл хәрефләрнең формаларын үзләштерү. Ябык иҗекләрне **(ай)** һәм калын һәм нечкә яңгырашлы кушылмаларны **(ма, мә, му, мү һ.б.),** шулай ук парсыз тартык авазлар уртада һәм ахырда булган сүзләрне **(май, малай)** уку. Сүзләрне иҗекләп уку белән чагыштырып, орфоэпик уку һәм әйтү алымы.

Сүз башында һәм сүз уртасында |й] авазы (3 сәг)

Я, е, ю хәрефләренең ике авазга **[йа], [йә], [йы], [йә], [йу], [йү]** билге булып килүләре: **яра, ял, юл, куян, баян.**
Аваз-хәреф схемаларын иҗекләп һәм орфоэпик дөрес итеп уку. Шартлы билгеләр һәм басма хәрефләр нигезендә сүзнең аваз формасын график формага күчерү процессын күзәтү.
Я, е, ю хәрефләрен куллану кагыйдәләрен үзләштерү. Бу хәрефләр кергән сүзләрне һәм иҗекләрне уку. Баш һәм юл басма хәреф формаларын төзү.

Яңгырау һәм саңгырау парлары булган тартыклар (14 сәг)

Яңгырау һәм саңгырау тартыкларны калын һәм нечкә яңгырашын билгеләү: нечкәлек яңгырау, саңгырау (**[д-т],[з-с],[г-к],[гъ-къ]** һ.б.) парларның үзара мөнәсәбәтен ачыклау. Мәсәлән **бар-бар, бар-пар** һ.б. Өйрәнү тәртибендә басма хәреф формаларын үзләштерү.
Авазларында аерма булган сүзләрне, яңгырау һәм саңгырау тартык авазлардан башланган сүзләрне әйтеп карау, чагыштыру күнегүләре **(бар-пар).**
Аваз-хәреф схемалары нигезендә авазларны аеру, иҗекләр, сүзләр, текстлар уку.
Башлангыч сүзне һәм **сүзнең авазын алмаштыру** яки **аваз өстәү юлы** белән ясалган яңа сүзләрне **(бур-бура-буран)**, шулай ук ике яктан да бертөрле укыла торган **(ана)** сүзләрне уку. Табышмаклар уку һәм аларның җавабын табу. Тизәйткечләр, санамышлар, үртәвечләр, өйрәнелә торган аваз булган халык мәкальләрен уку, истә калдыру һәм хәтер буенча сөйләү.
Аваз. иҗек.сүз.җөмлә һәм текст турында образлы күзаллау формалаштыру.

Парсыз тартык авазлар (4 сәг)

Парсыз **[х, һ, щ, ц]** тартыклар артикуляциясе. Бу авазларның характеристикасы. Парсыз тартык авазлар кергән иҗекләр һәм сүзләр, текстлар уку. Текстның эчтәлеген үзләштерү. Эчтәлеген сөйләү. Басма хәрефләрнең формаларын үзләштерү.

Аеру билгеләре булып торган ь һәм ъ тан соң [й] авазы (1 сәг)

Язуда аеру билгеләре булып торган **ь** һәм **ъ** һәм сузык аваз хәрефләре ярдәмендә **[й]** авазының язуда бирелешен **(ь+е, я, ю; ъ+е, ю, я)** аңлату. (**Я, е, ю** хәрефләре алдындагы иҗек калын сүзләргә **(алъяпкыч) ъ** билгесе, **алдагы** иҗек нечкә сүзләргә **(дөнья)ь** билгесе куелуын аңлатыла).
Аеру билгеләре һәм сузык аваз хәрефләре белән белдерелгән **[й]** авазлы сүзләрнең аваз анализы. **[Й]** авазы кергән сүзләрнең аваз схемасын уку. аны хәреф формасына үзгәртү, соңыннан башта иҗекләп, аннан соң орфоэпик дөрес итеп уку.

Ь, ъ билгеләренең басма хәрефләрен төзү һәм аларның формаларын үзләштерү.

(Бу билгеләрнең [гъ], [къ] авазларының калынлыгын белдерү өчен дә кулланылуын аңлату **(игътибар, тәкъдим).**Калын **[гъ]** һәм **[къ]** авазлары булган сүзләрнең калынлыгын белдерү өчен язуда калын сузык аваз хәрефләре куланылуын, әйткәндә, иҗек нечкәлеген белдерү өчен, ахырдан **ь** билгесе куелуын ассызыклан үтәргә кирәк. Мәсәлән **мәкаль** сүзендә **[къ]** калын кече тел тартыгы, аның калынлыгын белдерү өчен **к** дан соң **а** язабыз, укыганда**[мәкъәл]**дип укыйбыз, икенче иҗекне нечкә итеп уку өчен сүз ахырына **ь** билгесе куябыз.)

<u>Әлифбадан соңгы чор (3 сәгать)</u>

Әлифба чорының ахырына балалар:

1. Татар теленең авазларының сузык (ачык авыз символы белән бирелгән), ягъни җырлана торган аваз һәм тартык, ягъни җырланмый торган; әйткәндә, сөйләм органнарында киртә ясала/ясалмый торган авазларга бүленүен, сузыкларның калын һәм нечкә булуын, тартыкларның нечкә- калын яңгырашын сузык аваз хәрефләре белдерүен;
- сүзнең яңгыраш һәм мәгънә бөтенлегенә ия булуын;
- сүзнең иҗекләргә бүленүен, бер иҗекнең көчлерәк һәм озынрак әйтелүен;
- сөйләм авазлары язуда шартлы график символлар (түгәрәк, квадрат) яки хәрефләр белән белдерелүен;
- сүзләр предметларны, аларның билгеләрен, эш-хәрәкәтләрен белдерүләрен, ярдәмче сүзләр сүзләрне, җөмләләрне үзара бәйләү өчен хезмәт итүләрен, аларның график символларын;
- әйтмә сөйләмнең текст һәм җөмләләргә бүленүен, аларны график сурәтләп булу мөмкинлеген;
элемент-сызыклар һәм элемент-өлгеләрнең басма һәм язма хәрефләрнең график системасының структур (төзелеш) берәмлекләре булуын;
- һәр басма һәм язма хәреф формасының тиешле урын-сан мөнәсәбәтендә урнашкан элементлардан торуын **аңлый белергә тиеш.**

2. Укучылар сүз башыннан башлап, андагы һәр авазны көчлерәк итеп **билгели бара**, берсен аерып алып аңа**характеристика бирә**;
- анализ вакытында тартыкларның яңгырау-саңгыраулыгын билгеләү алымнарын **куллана;**
- сүзне иҗекләргә **бүлә**;
- схемалардан сүзнең аваз язылышын иҗекләп һәм орфоэпик **дөрес итеп укый**
- схемалардагы һәм «Әлифба» текстларында бирелгән хәреф язуын иҗекләп һәм орфоэпик дөрес итеп **укый;**

1 нче бүлек. Аңлатма язуы

Программаның тәэмин ителеше:

- Сафиуллина Г. М. һ.б. Әдәби уку 1 сыйныф. Дәреслек.. — К, Мәгариф/Вакыт 2012.
- Сафиуллина Г.М. һ.б.. Әдәби уку 1 сыйныф Мөстәкыйль эшләр дәфтәре. — . К, Мәгариф/Вакыт 2011.
- Сафиуллина Г.М. һ.б. .Укытучылар өчен методик кулланма «Әдәби уку» 1сыйныф, — К, Мәгариф/Вакыт 2011.

Әдәби уку — башлангыч мәктәптә төп предметларның берсе. Бу фән аша кече яшьтәге мәктәп баласына һәрьяклы белем бирелә. Укучының аңы дөньяны: әдәби әсәрләрне генә түгел, безне чолгап алган тирәлекне — кешеләр һәм табигать дөньясын да — дөрес кузалларлык сизгер була. Бары тик югары аң тәрбияләп кенә әйләнә-тирәлекне дөрес күзалларга мөмкин.

Федераль дәүләт белем стандарты информацион җәмгыятьтә аралашырлык шәхеснең күпьяклы үсешен күздә тота.

Башлангыч мәктәптә әдәбият дәресләренең төп максаты: 4 ел уку дәверендә балада дөрес һәм йөгерек уку күнекмәләре булдыру, халык авыз иҗаты, язучы һәм шагыйрьләр әсәрләре белән якыннан таныштыру, чәчмә һәм шигъри әсәрләрне укып, эстетик ләззәт алырга өйрәтү.

Төп идеяләр берничә һәм бу идеяләрне тормышка ашырмыйча торып максатка ирешергә мөмкин түгел.

Беренче идея. Уйдырмалар (мифлар), халык авыз иҗаты белән авторлар әсәрләренең бәйләнеше турында дөрес кузаллау булдырырга кирәк. Халык авыз иҗаты белән танышу язучылар әсәрләре белән таныштыруның алшарты булып тора. Аларны өйрәнү автор әсәрләрен уку белән параллель алып барыла. Язучылар үз әсәрләрендә түбәндәгеләрне куллана:

1) халык авыз иҗатының жанр төзелеше (әкият жанры);

2) халык авыз иҗаты әсәрләренең сюжет-композиция төзелеше;

3) кабатлаулар һәм әдәби иҗат алымнары.

Автор әсәрләрендә халык авыз иҗатын куллану гына әсәрне фольклор әсәрләр рәтенә кертми әле. Биредә конкрет кешенең уй һәм кичерешләре табигать ритмнарына туры китереп бирелә. Язучылар әсәрләре, тарихи вакыйгаларны үз эченә алып, кешеләрнең кичерешләре белән үрелеп барыла. Ә фольклор әсәрләрендә тылсымлы дөньяда яшәү күрсәтелә һәм ул һәрвакытта да геройларның җиңүе белән тәмамлана.

Икенче идея. Әдәбият дәресләрендә, ашыкмыйча гына, әдәби образ төшенчәсен кертә бару сорала (әдәби образ термины, билгеле, кулланылмый) Кече яшьтәге мәктәп баласын үзе аңларлык әдәби алымнар: чагыштыру, капма-каршы кую һ.б. таныштырып бару кирәк була.

Сәнгать әсәрләре, графика аша укучыларга әдәби образларның сынлы сәнгатьтәге ролен аңлатырга ярдәм итә.

Өченче идея. Кече яшьтәге мәктәп баласын башта халык авыз иҗаты әсәрләре жанрларын, ә соңыннан әдәби жанрларның үзләрен дә аера белергә өйрәтергә кирәк. Шулай ук һәр жанрның шартлы чикләрен билгеләргә өйрәтү дә таләп ителә.

Дүртенче идея. Кече яшьтәге мәктәп баласын шигъри әсәрләрне яратырга һәм аларны укып ләззәтләнә белергә өйрәтергә кирәк. Ә башлангыч сыйныфларда боларны өйрәтә алмасак, сәнгатьнең бер төре буларак поэзия алга таба күп кенә укучылар өчен аңлаешсыз булып калачак.

Махсус терминнар кертмичә генә, укучы аңында поэзиянең үзенчәлекләрен аңлату зарур. Рифма турында (парлы яки янәшә (аа,бб, вв,...), аралаш яки юл аша (аб, ав), әйләнмә яки камаулы-боҗралы (абба,абва) формаларда була дип, шулай ук шигырь үлчәме турында да кузаллау булдырыла.

Әдәби уку курсында һәр уку елының үзенең аерым үзенчәлекләре бар. Бу фәнне укытуның төгәл бурычлары программа таләпләрендә ачык чагыла.

2 нче бүлек : 1нче сыйныф өчен программа таләпләре:

- балада дөрес һәм йөгерек укуга ихтыяҗ булдыру (текстлар балаларга ошарга, тиз истә калырга, күбрәк уку теләге, уку барышындагы кыенлыкларны җиңү теләге уятырга тиеш);
- алты-җиде яшьтәге балада беренчел уку күнекмәләре булдыру (шигъри әсәрләр белән бала кечкенәдән — балалар бакчасында йөргәндә үк таныш була, шигырь юлларының кыскалыгы укуга теләк уята, рифма аңа сүзне табарга ярдәм итә, үз көченә ышаныч уята, ритм кечкенә балаларның яшәү рәвешенә туры килә);
- әдәбият үсешенең халык авыз иҗатыннан язма формаларга күчү эзлеклелеге аңлатыла (беренче сыйныф укучылары халык авыз иҗатының төрле формалары: фольклорның кече жанрлары, әйләнмәле, чылбыр, алдавыч әкиятләр, төрле авторларның балалар өчен язылган шигырьләре, кыска хикәяләр белән таныша);
- алты яшьлек баланың әхлакый һәм эстетик үсеш дәрәҗәсе иң алгы планда тора (халык авыз иҗаты һәм әдәби әсәрләрнең сюжеты уен характерында бара; күпчелек текстлар балаларда юмор хисе тәрбияләүгә юнәлтелә).

3 нче бүлек: **1 нче сыйныф программасы эчтәлеге.**

Балалар Әлифбадан әдәби укуга сиздермичә генә, эзлекле рәвештә күчәргә тиеш. Кече яшьтәге мәктәп балалары аңлап укуның беренчел күнекмәләрен ала, халык авыз иҗатының жанрлары белән таныша һәм аларны тормышта кулланырга өйрәнә. Аптыраткыч-алдавыч, әйләнмәле, чылбыр әкиятләрнең сюжет-композиция үзенчәлекләрен аера, авторларның чәчмә һәм шигъри текстлары белән таныша. Халык авыз иҗаты һәм шагыйрьләрнең шигъри әсәрләре аша, юл ахырындагы охшаш сүзләргә нигезләнеп, рифма, кабатлаулар, сәнгатьлелек турында беренчел кузаллау булдырыла.

Кыска текстлар һәм аларга ясалган иллюстрацияләрне чагыштырып, әдәби образның сәнгатьнең төрле төрләрендә тасвирлануы аңлатыла.

Беренче сыйныфны тәмамлаганда бала текстны аңлап укырга һәм аның эчтәлеге буенча үз фикерләрен әйтә белергә тиеш (дәреслектә бирелгән конкрет сорауларга җавап бирү формасында).

Балаларда халык авыз иҗаты турында гомуми күзаллау булдырыла, алар проза һәм поэзиянең үзенчәлекләрен танып беләләр, “автор”, “әсәрнең исеме” төшенчәләре бирелә, әсәрдәге персонажларны танып әйтә алалар.

Беренче сыйныфтагы төп бурыч — укуга кызыксыну тәрбияләү һәм дөрес уку күнекмәләре булдыру — икенче сыйныф өчен дә актуаль булып кала.

Программа әдәби әсәрләр белән эшләү юллары, алымнары белән таныштыра, шул ук вакытта укытучыга иҗади эшләү мөмкинлеге дә калдыра.

Шигырь һәм проза. Шигъри һәм чәчмә әсәрләр турында гомуми кузаллау булдыру. Әдәби әсәрнең исеме, авторы (язучы, шагыйрь), халык авыз иҗатында билгесезлек (авторы юк).

Халык авыз иҗаты һәм әдәбият

Халык авыз иҗаты турында гомуми кузаллау булдыру. Авторның булмавы, телдән сөйләм, практик-уен характерындагы кече жанр әсәрләре. Бишек җырлары, санамыш, табышмак, тизәйткеч, эндәшләр. Әйләнмәле һәм чылбыр әкиятләр. Халык авыз иҗатының табышмак, әйләнмәле әкият кебек формаларын практик яктан үзләштерү.
Сурәтләнгән вакыйгаларга карата автор фикере (әсәр исеме, геройларга характеристика, авторлар бәяләмәсе).

Әсәрнең эмоциональ тоны

Юмористик һәм җитди характердагы әсәрләр. Әсәрләрне китаптан кычкырып, яттан укыганда эмоциональ характерны чагылдыра белү. Тавыш төсмерләре: интонация, тон, тавыш көче, тембр, темп, пауза, логик басым, сүзсез мимика, хәрәкәтләр, ымнарны дөрес бирә алу.

Әдәби сәнгатьлелек чаралары

Текстны анализлау барышында сәнгатьлелек чараларын табарга күнектерү. Сурәтләү чаралары турында беренчел кузаллау булдыру, кабатлауларның мәгънәсенә төшенү, тавышның сәнгатьлелеген ачыклау: рифма, ритм төшенчәсе бирү.

Әдәби жанрлар

Жанрлар турында гомуми кузаллау булдыру:
Хикәя. Хикәянең исеме. Ике образны чагыштырып сөйли белү. Әсәрдәге геройларга карата үз фикерен белдерү.
Шигырь. Дөньяны шагыйрьләр күзлегеннән чыгып танып белү: шагыйрь матурлыкны тоя белергә өйрәтә. Рифма белән танышу: аны таба, куллана белергә күнектерү.
Библиографик культура. Дәреслектә җиңел генә ориентлашырга өйрәтү: “Эчтәлек” битеннән кирәкле әсәрне тиз генә эзләп табу.

Уку күнекмәләре. Укучыларны тиз һәм йөгерек укырга гадәтләндерү. Укыганда орфоэпия нормаларын төгәл саклау, дөрес тавыш төсмерләре (тавыш көче, темпы) белән укырга өйрәтү.

4 нче бүлек: **1 нче сыйныфны тәмамлаганда, укучыларның белеменә, эш осталыгына, һәм күнекмәләренә таләпләр:**

- әсәрне иҗекләп, аерым сүзләрне дөрес әйтеп укый белү;
- текст эчтәлеген аңлау;
- проза һәм шигъри әсәрләрне аера белү;
- фольклор әсәрләрен аеру (табышмак, санамыш, тизәйткеч, эндәшләр һ.б.)
- тексттагы кабатлаулар, рифма, эндәш сүзләрне табу, сорау һәм өндәү җөмләләрне тану
- “Эчтәлек” битеннән кирәкле әсәрнең кайсы биттә булуын ачыклау;
- бирелгән текстка карата сорауларга җавап табу.

Укучы түбәндәгеләрне белергә тиеш:

- төрле авторларның 3 — 4 әсәрен яттан;
- укылган әсәрләрнең эчтәлег
- Төрле жанрдагы текстларны аңлап уку күнекмәләрен формалаштыру. Текстагы «авыр» (озын һәм таныш булмаган) сүзләрне укыганда иҗекләп укырга мөмкин. Җөмләнең тыныш билгеләренә карап җөмләләр арасында тукталыш (пауза) ясау. Хикәяләү, сорау, тойгылы җөмләләрнең интонациясен бирү. Укылган текст буенча бирелгән сорауларга тулы җавап бирү. сайлап алып эчтәлеген сөйләү, текстның башын, ахырын үзгәртү, аңа яңа исем бирә белү күнекмәләренә ия булу.

Текстның **1) башлам** (вакыйга нәрсәдән башалана). **2) төп өлеш** (катнашучы-геройлар белән нәрсә була), **3) йомгаклауга** (нәрсә ничек төгәлләнә) туры килә торган кисәкләрен табу һәм уку. Текста сурәтләнгән вакыйгаларга укучы баланың һәм авторның мөнәсәбәтен белдерә белү.
1 нче сыйныфта әдәби уку курсының төп бурычы – укучыларны укырга һәм әдәби сөйләмгә өйрәтү. Боларны тормышка ашыруда халык авыз иҗаты һәм шагыйрьләр әсәрләренә мөрәҗәгать ителде. Шигырь юлларының кыскалыгы, кабатлана торган сүзләр, парлы рифмалар һәм ритм бөтенлеге беренче сыйныф укучысын дөрес һәм йөгерек укырга өйрәтергә ярдәм итә.
Ел ахырында беренче сыйныф укучылары белергә тиеш:
1. Туган телнең сөйләм төзелешен **аңлый**, аваз, иҗек, сүз, сүзтезмә, җөмлә, текст кебек тел берәмлекләрен образлы **күзаллый**;
- татар алфавиты басма һәм язма **хәрефләренең график системасын**;

- һәр хәрефнең элемент **формаларын;**

2. Һәр укучы үзенә генә хас темпта басма һәм язма текстларны офоэпик нормаларга туры китереп **укый;**
- текстның аерым бер өлешләрен **сөйли** (2 — 3 җөмлә белән) ;
- укылган текст эчтәлеге буенча бирелгән сорауларга **җавап бирә;**
- тыңланган текстка **исем куша**;
- әйтмә һәм язма сөйләмне тел берәмлекләренең төзелеше турында беренче сыйныф укучыларында формалашкан күзаллау нигезендә **анализлау** һәм тиешле символлар белән **модельләштерү;**
- тыныш билгеләренә игътибар итеп. иҗекләп, орфоэпик, бәйләнешле итеп уку алымнарын **куллану.**

Укыту- тематик планлаштыру

№		Төп тема	Темалар	Сәгать саны
1		*Әзерлек чоры*		4
2		*Әлифба чоры*		33
	1		Сузык авазлар	5
	2		Парсыз сонор тартык авазлар (6 сәг)	6
	3		Сүз башында һәм сүз уртасында |й] авазы (3 сәг)	3
	4		Яңгырау һәм саңгырау парлары булган тартыклар (14 сәг)	14
	5		Парсыз тартык авазлар (4 сәг)	4
	6		Аеру билгеләре булып торган ь һәм ъ тан соң [й] авазы (1 сәг)	1
3		*Әлифбадан соңгы чор*		3
4		*Әдәби уку*		26
	1		Бала чакта алган белем-ташка язган сүз белән бер	1
	2		Бишектәге бишкә төрләнер	6
	3		Хәреф миңа карап тора, мин дә карыйм хәрефкә. Дөнья үзе – укып туеп булмый торган әлифба.	5
	4		Без хайваннар һәм кошлар турында беләбезме?	6
	5		Кеше булу кыен түгел, кешелекле булу кыен	4
	6		Яз килә, яз көлә	4
			Барысы:	66

Дәреслекләр:

1. И.Х.Мияссарова, Ф.Ш. Гарифуллина ”Әлифба”. Рус телендә башлангыч гомуми белем бирү мәктәбенең 1 сыйныфы өчен дәреслек (татар телендә сөйләшүче балалар өчен) Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы рөхсәте белән басыла.
Казан, “Мәгариф – Вакыт” нәшрияты, 2012 нче ел.

2 Г.М.Сафиуллина, М.Я. Гарифуллина, Ә.Г. Мөхәммәтҗанова, Ф.Ф. Хәсәнова.“Әдәби уку” Татар телендә башлангыч гомуми белем бирү мәктәбенең 1 нче сыйныфы өчен дәреслек. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан рөхсәт ителгән. Казан, “Мәгариф – Вакыт” нәшрияты, 2012 нче ел.

3. Г.М.Сафиуллина, М.Я. Гарифуллина, Ә.Г. Мөхәммәтҗанова, Ф.Ф. Хәсәнова “Әдәби уку”. Татар телендә башлангыч гомуми белем бирү мәктәбенең 1 нче сыйныфы өчен дәреслек-хрестоматия. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан рөхсәт ителгән. Казан, “Мәгариф – Вакыт” нәшрияты, 2011 нче ел.

- И.Х.Мияссарова, Ф.Ш.Гарифуллина, Р.Р.Шәмсетдинова. Әлифба. Методик кулланма. Казан. “Мәгариф-Вакыт” нәшрияты. 2011
- Сафиуллина Г.М. һ.б.. Әдәби уку 1 сыйныф Мөстәкыйль эшләр дәфтәре. — . К, Мәгариф/Вакыт 2011.
  - Сафиуллина Г.М. һ.б. .Укытучылар өчен методик кулланма «Әдәби уку» 1сыйныф, — К, Мәгариф/Вакыт 2011.

Календарь-тематик план

№	Дәреснең темасы	Дәрес тибы	Укучылар эшчәнлеге	Материал үзләштерүнең планлаштырылган нәтиҗәләре			Белем күнекмәләрен тикшерү төрләре	Дата	
				Шәхескә	Метапредмет	Предмет		план	факт
1	***Әзерлек чоры (4 сәгать)*** Кереш дәрес. Дәреслек белән танышу. Сөйләм. Мәктәп, дуслар белән танышу.	Яңа теманы аңлату	Сөйләм, җөмлә, сүз турында төшенчә бирү. График схемалар ярдәмендә сөйләмне җөмләләргә, җөмләне сүзләргә аеру. Татар теленең модель берәмлекләре белән таныштыру. Әкиятләрне искә төшерү.	Уку һәм танып-белүгә битараф булмау	ТБУУГ: текстның төп фикерен билгели, вакыйгалар тәртибен төзи белү КУУГ: әңгәмәдәшне тыңлый һәм диалог алып бара белү РУУГ: уку эшчәнлеге максатын кабул итү	Кешеләрнең әйтеп һәм язып сөйләшүләрен гомуми күзаллый белергә, матур итеп сөйләшә , укый һәм яза белү кирәклеген аңлый белергә белергә тиешләр.	Сорау-ларга җавап бирү	01.09	
2	Җөмлә. Аралашу Текст. Текст кисәге буларак җөмлә. Җөмлә кисәге буларак сүз. Иң күңелле көн	Яңа теманы аңлату	Икмәкнең өстәлгә ничек килүен аңлату. Сөйләм, җөмлә, сүз турында төшенчәләрне ныгыту.	Укучының социаль ролен кабул итү	ТБУУГ: куелган сорауны аңлау, телдән аңа җавап бирү КУУГ: төрле караш булу мөмкинлеген тану РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	Рәсемнәр буенча сөйләм төзи белергә тиешләр.	Агым-дагы	04.09	
3	Текст. Җөмлә. Сүз.	Яңа теман	Предметларны, хәрәкәтне, билгене	Уку һәм танып-белүгә битараф	ТБУУГ: куелган сорауны аңлау, телдән аңа җавап	Текст төзелеше элементларын белү,	Агым-дагы	08.09	

	Әкиятләрдән өзекләр.	ы аңлату	белдерүче сүзләр белән таныштыру, аера белергә өйрәтү.	булмау	бирү КУУГ: төрле караш булу мөмкинлеген тану РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	телнең структура берәмлекләре буларак сүз турында күзаллау булу		
4	Текст. Җөмлә. Сүз. Спорт мәйданчыгында. Гаилә.Светофор	Яңа теманы аңлату	Ярдәмлек һәм җөмлә төзүче сүзләр белән таныштыру. Предметларны, хәрәкәтне, билгене белдерүче сүзләрне аера белүне ныгыту.	Укучының социаль ролен кабул итү	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: үз фикерен әйтә белү РУУГ: үз эшчәнлекләре барышында контроль ясый белү	Ярдәмлек һәм җөмлә төзүче сүзләр кулланып җөмләләр төзи белергә тиешләр. Предметларны, хәрәкәтне, билгене белдерүче сүзләрне аера белергә тиешләр.	Агым-дагы	11.09	
5	***<u>Әлифба чоры (33 сәгать)</u>*** **Сузык авазлар (5 сәг.)** **[**а],[ә]авазлары. А,а, Ә,ә хәрефләре.	Яңа теманы аңлату	Сузык **[а, ә, ы, э, и, у, ү, о, ө]** авазларының сүздә төрле позициядә килгән һәм аерым кулланылган очрактагы артикуляцияләрен ныгыту. Сузык авазларны аеру күнегүләре. Иҗек ясау процессында сузыкларның роле. Сүз кисәге буларак иҗек турында белешмә. График схема буенча сузык авазны әйткәндә, сузыкка басым куеп әйтү. Сүзнең график схемалары буенча сүзне көйләп,иҗекләргә	Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: үз эшчәнлеген оештыру өчен сорау бирә белү РУУГ: бирем үтәүнең максатын укытучы җитәкчелегендә билгеләү, аңа ирешергә тырышу	[а], [ә] авазларын һәм А,а,Ә,ә хәрефләрен аерып тану, сузык авазны ишетеп, әйтеп тану	Агым-дагы	15.09	
6	[ы], [э] авазлары. Ы,ы,Э.э(е) хәрефләре.	Яңа теманы аңлату		Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: өйрәнгән билге һәм тамгалардан уку максатында файдалана белү КУУГ:сөйләм чараларыннан дөрес һәм	[ы] [э] авазларын һәм Ы,ы Э,э хәрефләрен аерып тану, калын- нечкә сузыкларны аеру	Агым-дагы	18.09	

			бүлеп салмак һәм орфоэпик дөрес уку. Сүзнең иҗекләргә бүленешен дуга ярдәмендә билгеләү.		урынлы куллану РУУГ: үз эшчәнлекләрен анализлый белү				
7	[и],[у],[ү] авазлары. И,и, У,у,Ү, ү хәрефләре.	Яңа теманы аңлату	Схемада сузык авазны башта түгәрәк, соңыннан транскрипция билгесе белән билгеләү. Ишетелгән һәм әйтелгән сүзләр арасыннан өйрәнелә торган аваз кергән сүзне таный һәм аера белергә өйрәнү. Өйрәнелгән сузык аваз кергән сүзләр сайлау.	Уку эшчәнлеге барышында сыйныфташлары белән хезмәттәшлек итү	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сөйләм чараларыннан дөрес һәм урынлы куллану РУУГ: үз эшчәнлекләрен анализлый белү	[и] [у] [ү] авазларын һәм И,и,У,у,Ү,ү хәрефләрен аерып тану, калын- нечкә сузыкларны аеру	Сорау-ларга җавап алу	22.09	
8	[о],[ө] авазлары. О,о,Ө,ө хәрефләре. Ныгыту.	Катнаш	Элемент-өлге ярдәме белән басма хәрефләр төзү һәм аларның формаларын үзләштерү. Хәреф турында авазның тышкы билгесе, ягъни «киеме» буларак образлы күзаллау булдыру.	Уку һәм таныпбелүгә битараф булмау	ТБУУГ: өйрәнгән билге һәм тамгалардан уку максатында файдалана белү, логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: үз фикерен әйтә белү РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	[о] [ө] авазларын һәм О,о,Ө,ө хәрефләрен аерып тану, калын- нечкә сузыкларны аеру. Иҗек- сөйләм берәмлеге	Агым-дагы	25.09	
9	Сузык авазлар.(26-27б.)	Белем-нәрне ныгыту.		Уку эшчәнлеге барышында сыйныфташлары белән хезмәттәшлек	ТБУУГ: өйрәнгән билге һәм тамгалардан уку максатында файдалана белү КУУГ:сөйләм	Сузык авазларны аерып таный белергә, калын-нечеә сузыкларны аера белергә тиешләр.	Агым дагы	29.09	

				итү	чараларыннан дөрес һәм урынлы куллану РУУГ: үз эшчәнлекләрен анализлый белү				
10	**Парсыз сонор тартык авазлар (6 сәг.)** **[н] тартыгы. Н,н хәрефләре**	Яңа теманы аңлату	**[м, н, л, р, й, ң]** сонор тартык авазлары. Бирелгән авазларның артикуляциясе : үпкәдән килә торган һава агымы бер сөйләм органында, мәсәлән иреннәрдә, тешләрдә, тел алдында, тел уртасында, тел артында киртәгә яки тоткарлыкка очрый, бу авазларны әйткәндә тон өстенлек итә, шау катнаша гына. Шуңа күрә ул авазларны ярым сузыклар дип тә йөртәләр. Калын һәм нечкә яңгырашлы сүзләрдә сонор тартык авазлар әйтелешен чагыштыру; язуда аларның калын яңгырашын калын сузык аваз хәрефләре **(а, у, о, ы)** белән **(ма, му)**, нечкә яңгырашын нечкә сузык аваз хәрефләре **(ә, и, ө, ү, э)** белән белдерү. Сүздә һәр авазны аерып әйтү	Әйләнә-тирәдәгеләр гә карата уңай караштa булу	ТБУУГ: үзләштергән шартлы билгеләрне куллана белү КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: эшчәнлек алымы һәм нәтиҗәсен чагыштыра белү, тайпылышларны ачыклау	Сузык һәм тартыкларның, яңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Сүзләрне иҗекләп укый алу	Агымдагы	02.10	
11.	**[л] тартыгы. Л,л хәрефләре**	Яңа теманы аңлату		Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз уңышларың/ уңышсызлыкларың турында фикер йөртү	Сузык һәм тартыкларның, яңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Сүзләрне иҗекләп укый алу	Агымдагы	06.10	
12	[м] тартыгы. М,м хәрефләре.	Яңа теманы аңлату		Сыйныфташларына ярдәм итүдә танып – белү инициативасы күрсәтү	ТБУУГ: фикер йөртү, билгеләмәләрнең билгеләрен аерып күрсәтү КУУГ: сөйләм чараларыннан дөрес һәм урынлы куллану	Сузык һәм тартыкларның, яңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Сүзләрне иҗекләп укый алу	Сорау-ларга җавап	09.10	

			алымы. Рәсем һәм схема белән бирелгән сүзләргә аваз анализы. Анализлана торган сүз составына кергән аерым аваз артикуляциясе. Тартык авазларның яңгыраулыгын белдерүче билге — уртасында нокта булган квадрат белән билгеләү.		РУУГ: кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу				
13	[р] тартыгы. Р, р хәрефләре.	Яңа теманы аңлату		Үз эшчәнлеге нәтиҗәләрен яхшыртуга ихтыяҗ формалашу	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: үз фикерен әйтә белү РУУГ: үз эшчәнлекләре барышында контроль ясый белү	Сузык һәм тартыкларның, яңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Сүзләрне иҗекләп укый алу	Агымдагы	13.10	
14	[й] тартыгы. Й,й.хәрефләре.	Яңа теманы аңлату		Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: үз эшчәнлеген оештыру өчен сорау бирә белү РУУГ: бирем үтәүнең максатын укытучы җитәкчелегендә билгеләү, аңа ирешергә тырышу	Сузык һәм тартыкларның, яңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Сүзләрне иҗекләп укый алу	Агымдагы	16.10	
15	[ң] тартыклары. ң хәрефе.	Яңа теманы аңлату		Үз мөмкинлекләрен, белү/белмәү чикләрен чамалау	ТБУУГ: өйрәнгән белге һәм тамгалардан уку максатында файдалана белү КУУГ: сөйләм чараларыннан дөрес һәм	Сузык һәм тартыкларның, яңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Сүзләрне	Төркем-нәрдә эш	20.10	

					урынлы куллану РУУГ: үз эшчәнлекләрен анализлый белү	иҗекләп укый алу			
16	**Сүз башында һәм сүз уртасында |й| авазы (3 сәг.) [йа], [йә] авазлары. Я, я хәрефләре.**	Яңа теманы аңлату	**Я, е, ю** хәрефләренең ике авазга **[йа], [йә], [йы], [йә], [йу], [йү]** билге булып килүләре: **яра, ял, юл, куян, баян.** Аваз-хәреф схемаларын иҗекләп һәм орфоэпик дөрес итеп уку. Шартлы билгеләр һәм басма хәрефләр нигезендә сүзнең аваз формасын график формага күчерү процессын күзәтү. **Я, е, ю** хәрефләрен куллану кагыйдәләрен үзләштерү. Бу хәрефләр кергән сүзләрне һәм иҗекләрне уку. Баш һәм юл басма хәреф формаларын төзү.	Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз эшчәнлегеңне контрольгә алу	Сүз башында һәм сузыктан соң *я* хәрефенең ике аваз белдерүен белү	Агым-дагы	23.10	
17	**[йу], [йү] авазлары. Ю, ю хәрефләре.**	Яңа теманы аңлату		Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: әңгәмәдәшне тыңлый һәм диалог алып бара белү РУУГ: уку эшчәнлеге максатын кабул итү, аңа ирешергә омтылу	Сүз башында һәм сузыктан соң *ю* хәрефенең ике аваз белдерүен белү	Агым-дагы	27.10	
18	**[йы], [йэ] авазлары. Е, е хәрефләре.**	Яңа теманы аңлату		Әйләнә-тирәдәгеләр гә карата уңай караштa булу	ТБУУГ: үзләштергән шартлы билгеләрне куллана белү КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: эшчәнлек алымы	Сүз башында һәм сузыктан соң *е* хәрефенең ике аваз белдерүен белү	Агым-дагы	30.10	

					һәм нәтиҗәсен чагыштыра белү, тайпылышларны ачыклау				
19	**Яңгырау һәм саңгырау парлары булган тартыклар . (14 сәг.)** [д] авазы. Д,д хәрефләре.	Яңа теманы аңлату	Яңгырау һәм саңгырау тар-тыкларны калын һәм нечкә яңгырашын билгеләү: нечкәлек яңгырау, саңгырау (**[д-т],[з-с],[г-к],[гъ-къ]** һ.б.) парларның үзара мөнәсәбәтен ачыклау. Мәсәлән **бар-бар, бар-пар** һ.б. Өйрәнү тәртибендә басма хәреф фор-маларын үзләштерү.	Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз уңышларың/ уңышсызлыкларың турында фикер йөртү	Яңгырау һәм саңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Сүзләрне иҗекләп укый алу. Кечкенә күләмле текстларны тыныш билгеләренә игътибар итеп, интонация һәм паузаларны саклап уку	Агым -дагы	10.11	
20	[т] авазы. Т,т хәрефләре.	Яңа теманы аңлату	Авазларында аерма булган сүз-ләрне, яңгырау һәм саңгырау тартык авазлардан башланган сүзләрне әйтеп карау, чагыштыру күнегүләре **(бар-пар).** Аваз-хәреф схемалары нигезендә авазларны	Үз эшчәнлеге нәтиҗәләрен яхшыртуга ихтыяҗ формалашу	ТБУУГ: фикер йөртү, билгеләмәләрнең билгеләрен аерып күрсәтү КУУГ: сөйләм чараларыннан дөрес һәм урынлы куллану РУУГ: кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу	Яңгырау һәм саңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Яңгырау-саңгырау парларның үзара мөнәсәбәте	Агым -дагы	13.11	
21	[з]авазы. З.з хәрефләре.	Яңа теманы аңлату	аеру, иҗекләр, сүзләр, текстлар уку. Башлангыч сүзне һәм **сүзнең авазын**	Әйләнә-тирәдәгеләр гә карата уңай караштa булу	ТБУУГ: үзләштергән шартлы билгеләрне куллана белү КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә	Яңгырау һәм саңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Сүзләрне иҗекләп укый алу.	Агым -дагы	17.11	

			алмаштыру яки **аваз өстәү юлы** белән ясалган яңа сүзләрне **(бур-бура-буран)**, шу-лай ук ике яктан да		катнашу РУУГ: үз эшчәнлегеңне контрольгә алу	Кечкенә күләмле текстларны тыныш билгеләренә игътибар итеп, интонация һәм паузаларны саклап уку			
22	[с] авазы. С,с хәрефләре.		бертөрле укыла торган **(ана)** сүзләрне уку. Табышмаклар уку һәм аларның җавабын табу. Тизәйткечләр, санамышлар, үртәвечләр, өйрә-нелә торган аваз булган халык мәкальләрен уку, истә калдыру һәм хәтер буенча сөйләү.	Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: әңгәмәдәшне тыңлый һәм диалог алып бара белү РУУГ: уку эшчәнлеге максатын кабул итү, аңа ирешергә омтылу	Яңгырау- саңгырау парларның үзара мөнәсәбәте. Кечкенә күләмле текстларны тыныш билгеләренә игътибар итеп, интонация һәм паузаларны саклап уку	Агым -дагы	20.11	
23	[гъ] , [г]авазлары. Г,г хәрефләре.	Яңа теман ы аңлат у	Аваз. ижек.сүз.җөмлә һәм текст турында образлы күзаллау фор-малаштыру.	Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: өйрәнгән билге һәм тамгалардан уку максатында файдалана белү КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз уңышларың/ уңышсызлыкларың турында фикер йөртү	Яңгырау һәм саңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Кечкенә күләмле текстларны тыныш билгеләренә игътибар итеп, интонация һәм паузаларны саклап уку	Агым -дагы	24.11	

24	[к], [къ] авазлары. К,к хәрефләре.	Яңа теман ы аңлат у		Туган илең белән горурлану хисе формалашу	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: үз фикерен әйтә белү РУУГ: үз эшчәнлекләре барышында контроль ясый белү	Яңгырау- саңгырау парларның үзара мөнәсәбәте. Кечкенә күләмле текстларны тыныш билгеләренә игътибар итеп, интонация һәм паузаларны саклап уку	Агым -дагы	27.11	
25	[в],[w] авазлары. В,в хәрефләре.	Яңа теман ы аңлат у		Үз эшчәнлеге нәтиҗәләрен яхшыртуга ихтыяҗ формалашу	ТБУУГ: фикер йөртү, билгеләмәләрнең билгеләрен аерып күрсәтү КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: үз эшчәнлегеңне контрольгә алу	Яңгырау- саңгырау парларның үзара мөнәсәбәте. Кечкенә күләмле текстларны тыныш билгеләренә игътибар итеп, интонация һәм паузаларны саклап уку	Агым -дагы	01.12	
26	[ф] авазы. Ф,ф хәрефләре.	Яңа теман ы аңлат у		Туган илең белән горурлану хисе формалашу	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: үз фикерен әйтә белү РУУГ: үз эшчәнлекләрен анализлый белү	Яңгырау һәм саңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Кечкенә күләмле текстларны тыныш билгеләренә игътибар итеп, интонация һәм паузаларны саклап уку	Агым -дагы	04.12	
27	[б] авазы. Б,б хәрефләре.	Яңа теман ы аңлат		Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм	Яңгырау һәм саңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен	Сорау ларга җавап	08.12	

		у			синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз уңышларың/ уңышсызлыкларың турында фикер йөртү	белү. Кечкенә күләмле текстларны тыныш билгеләренә игътибар итеп, интонация һәм паузаларны саклап уку			
28	[п] авазы. П,п хәрефләре.	Яңа теманы аңлату		Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: фикер йөртү, билгеләмәләрнең билгеләрен аерып күрсәтү КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: үз эшчәнлегеңне контрольгә алу	Яңгырау- саңгырау парларның үзара мөнәсәбәте.		11.12	
29	[ж] авазы. Ж,ж хәрефләре.	Яңа теманы аңлату		Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: әңгәмәдәшне тыңлый һәм диалог алып бара белү РУУГ: уку эшчәнлеге максатын кабул итү, аңа ирешергә омтылу	Яңгырау һәм саңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Кечкенә күләмле текстларны тыныш билгеләренә игътибар итеп, интонация һәм паузаларны саклап уку	Агым-дагы	15.12	
30	[ш] авазы. Ш,ш хәрефләре.	Яңа теманы аңлату		Үз эшчәнлеге нәтиҗәләрен яхшыртуга ихтыяҗ формалашу	ТБУУГ: фикер йөртү, билгеләмәләрнең билгеләрен аерып күрсәтү КУУГ: сөйләм чараларыннан дөрес һәм	Яңгырау- саңгырау парларның үзара мөнәсәбәте	Агым-дагы	18.12	

					урынлы куллану РУУГ: кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу				
31	[ж] авазы. Җ,җ хәрефләре.	Яңа теманы аңлату		Уку эшчәнлеге барышында сыйныфташлары белән хезмәттәшлек итү	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз уңышларың/ уңышсызлыкларың турында фикер йөртү	Яңгырау һәм саңгырау тартыкларның шартлы билгеләрен белү. Шигырьләрне сәнгатьле уку	Агым-дагы	22.12	
32	[ч] авазы. Ч,ч хәрефләре.	Яңа теманы аңлату		Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: фикер йөртү, билгеләмәләрнең билгеләрен аерып күрсәтү КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: үз эшчәнлегеңне контрольгә алу	Яңгырау- саңгырау парларның үзара мөнәсәбәте. Кечкенә күләмле текстларны тыныш билгеләренә игътибар итеп, интонация һәм паузаларны саклап уку	Агым-дагы	25.12	
33	**Парсыз тартык авазлар. (4сәг.)** [х,] авазы . Х,х хәрефләре .	Яңа теманы аңлату	Парсыз **[х, һ, щ, ц]** тартыклар артикуляциясе. Бу авазларның характеристикасы. Парсыз тар-тык авазлар кергән иҗекләр һәм сүзләр, текстлар уку. Текстның эчтәлеген үзләштерү. Эчтәлеген сөйләү. Басма	Татар теленең аваз һәм хәрефләрен аеру. Авазларны хәрефләр белән тамгалау. Аңлап уку	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу	Татар теленең аваз һәм хәрефләрен аеру. Авазларны хәрефләр белән тамгалау. Аңлап уку	Агым-дагы	12.01	

			хәрефләрнең формаларын үзләштерү.		РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү				
34	[h] авазы. Һ,һ хәрефләре	Яңа теманы аңлату		Үз эшчәнлеге нәтиҗәләрен яхшыртуга ихтыяҗ формалашу	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз уңышларың/ уңышсызлыкларың турында фикер йөртү	Татар теленең аваз һәм хәрефләрен аеру. Авазларны хәрефләр белән тамгалау. Аңлап уку	Агым -дагы	15.01	
35	[йо] авазы. Ё, ё,			Үз эшчәнлеге нәтиҗәләрен яхшыртуга ихтыяҗ формалашу	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз уңышларың/ уңышсызлыкларың турында фикер йөртү	Татар теленең аваз һәм хәрефләрен аеру. Авазларны хәрефләр белән тамгалау. Аңлап уку	Агым -дагы	19.01	
36	[щ, ц] авазлары. Щ,щ,Ц,ц хәрефләре	Яңа теманы аңлату		Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	Аваз һәм хәрефләрне аеру. Авазларны хәрефләр белән тамгалау. Аңлап уку	Агым -дагы	22.01	

37	**Аеру билгеләре булып торган ь һәм ътан соң [й] авазы. (1 сәг.)** Аеру ь һәм ъ билгеләре һәм сузык аваз хәрефләре ярдәмендә [й]авазының язуда бирелеше. Аеру билгеләре һәм сузык аваз хәрефләре белән белдерелгән [й]авазлы сүзләрнең аваз анализы. [й]авазы кергән сүзләрнең аваз схемасын уку, аны хәреф формасына үзгәртү, иҗекләп, орфоэпик дөрес уку. Калынлык һәм нечкәлек билгеләренең	Яңа теманы аңлату	Язуда аеру билгеләре булып торган **ь** һәм **ъ** һәм сузык аваз хәрефләре ярдәмендә **[й]** авазының язуда бирелешен **(ь+е, я, ю; ъ+е, ю, я)** аңлату. (**Я, е, ю** хәрефләре алдындагы иҗек калын сүзләргә **(алъяпкыч) ъ** билгесе, **алдагы** иҗек нечкә сүзләргә **(дөнья)ь** билгесе куелуын аңлатыла). Аеру билгеләре һәм сузык аваз хәрефләре белән белдерелгән **[й]** авазлы сүзләрнең аваз анализы. **[Й]** авазы кергән сүзләрнең аваз схемасын уку, аны хәреф формасына үзгәртү, соңыннан башта иҗекләп, аннан соң орфоэпик дөрес итеп уку. **Ь, ъ** билгеләренең басма хәрефләрен төзү һәм аларның формаларын үзләштерү.	Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз уңышларың/ уңышсызлыкларың турында фикер йөртү	[й]авазы кергән сүзләрнең аваз схемасын уку, аны хәреф формасына үзгәртә белү	Агым-дагы	26.01	

	кулланылышы, [гъ], [къ] авазларының калынлыгын белдерү өчен кулланылуы.								
38	***<u>Әлифбадан соңгы чор (3 сәгать</u>*** **)** [къ, гъ] авазлары. к,г хәрефләре. **“Универсиада авылы” текстын уку.** Татар халык әкияте. “Куркак юлдаш”	Яңа теманы аңлату	Универсиада турында аңлату.	Туган илең белән горурлану хисе формалашу	ТБУУГ: текстның төп фикерен ачыклау КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	Текстларны аңлап дцрес итеп уку. Җөмләләрнең интонациясен бирү.	Агым -дагы	29.01	
39	Татар халык әкияте. “Алма, пеш”. А.Алиш “Бикбатыр белән Биккуркак”	Яңа теманы аңлату	Хәзерге татар әдәбияты әсәрләре.	Туган илең белән горурлану хисе формалашу	ТБУУГ: текстның төп фикерен ачыклау КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	Текстларны аңлап дцрес итеп уку. Җөмләләрнең интонациясен бирү.	Агым -дагы	02.02	
40	Татар халык әкиятләре. Й.Шәрәпова “Икәүләшеп укыйбыз,” Р.Вәлиев	Яңа теманы аңлату	Хәзерге татар әдәбияты әсәрләре.	Туган илең белән горурлану хисе формалашу	ТБУУГ: текстның төп фикерен ачыклау КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу	Текстларны аңлап дцрес итеп уку. Җөмләләрнең интонациясен бирү.	Агым -дагы	05.02	

	“Әлифба”				РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү				

Әдәби уку (26сәг.)

1 нче сыйныфта әдәби уку курсының төп бурычы – укучыларны укырга һәм әдәби сөйләмгә өйрәтү. Боларны тормышка ашыруда халык авыз иҗаты һәм шагыйрьләр әсәрләренә мөрәҗәгать ителде. Шигырь юлларының кыскалыгы, кабатлана торган сүзләр, парлы рифмалар һәм ритм бөтенлеге беренче сыйныф укучысын дөрес һәм йөгерек укырга өйрәтергә ярдәм итә.

№	**Дәреснең темасы**	**Дәрес тибы**	**Укучылар эшчәнлеге**	**Материал үзләштерүнең планлаштырылган нәтиҗәләре**			**Белем күнекмәләрен тикшерү төр-ләре**	**Дата**	
				Шәхескә	**Метапредмет**	**Предмет**		**План**	**Факт**
Бала чакта алган белем-ташка язган сүз белән бер (1 сәгать)									
1	Дәреслек белән танышу. И.Гази. “Китап”. Җ. Тәрҗеманов. “Якын дус.” Халык авыз иҗаты турында гомуми күзаллау.	Яңа материал үзләштерү	Дәреслектәге шартлы билгеләр белән танышалар. Әңгәмәдә катнашалар.	Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: уку китабында орентлашу, шартлы билгеләрен уку КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: үз эшчәнлегеңне	Белә: әдәби укуның нинди фән икәнен, Эшли белә: китап белән эшли, сәнгатьле укый	Сәнгатьле уку	09.02	

					контрольгә алу				
Бишектәге бишкә төрләнер (6 сәгать)									
2	Халык авыз иҗаты әсәрләре: бишек җырлары, тел шомарткычлар, такмаклар, санамышлар	Яңа матер и ал үзләш терү	Укылган яисә тыңланган әсәрнең эчтәлеге буенча әңгәмәдә катнашалар	Үз эмоцияләрен сәнгатьле укуда чагылдыра алу. Халкыбызн ың тарихи-мәдәни мирасы үрнәкләре белән танышу	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз уңышларың/ уңышсызлыкларың турында фикер йөртү	Белә: санамышларның төзелешен, парлашып эшли, кече фольклор әсәрләрен аера Эшли белә: санамыш әйтеп уен оештыра, борынгы санамышларны яттан әйтә	Парла шып эшләү	12.0 2	
3	Халык авыз иҗаты. Әйтем – сүзнең бизәге, мәкаль – сүзнең җиләге. Табышмак – зиһеначкычы. Мәзәк – күңел ачкычы.	Яңа матер и ал үзләш терү	Укылган яисә тыңланган хәлләргә бәя куялар, диалог төзүдә катнашалар.	Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	Белә: “җанландыру”, “чагыштыру” сүзләренең асылын Эшли белә: табышмаклар ның җавапларын таба, предметларны чагыштырып табышмак төзи	Сәнгат ь ле уку	23.0 2	
4	Халык авыз иҗаты. Алдавыч әкиятләр.	Яңа матер	Текстларны аңлап, йөгерек	Уку һәм танып-	ТБУУГ: фикерләү операцияләреннән	Белә: әдәби укуның нинди	Сәнгат ь ле	26.0	

	Татар халык әкияте. “Шүрәле”	и ал үзләш терү	укыйлар. Эчтәлек буенча фикер алышуда катнашалар. Сүзлек өстендә эш.	белүгә мотивация	файдаланырга өйрәнү, аңлатмаларның билгеләрен ачыклау КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: уку эшчәнлеге максатын кабул итү, аңа ирешергә омтылу	фән икәнен, алдавыч әкиятләрнең төзелешен Эшли белә: китап белән эшли, сәнгатьле укый һәм алдавыч әкиятләр сөйли	уку	2	
5	Халык авыз иҗаты. Татар халык әкияте “Ахмак бүре”.	Яңа матер и ал үзләш терү	Текстларны аңлап, йөгерек укыйлар. Эчтәлек буенча фикер алышуда катнашалар. Сүзлек өстендә эш.	Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: зур булмаган текстлардан информация алу КУУГ: сөйләм чараларыннан дөрес һәм урынлы куллану РУУГ: кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу	Белә: әсәрнең эчтәлеген Эшли белә: текстны анализлаганда сәнгатьле итеп сөйли. Чәчмә әсәрләрне гомуми күзаллый	Эчтәле к сөйләү.	01.0 3	
6	Халык авыз иҗаты. Башкорт халык әкияте “Карга ни өчен исемен әйтеп бетерми?”	Яңа матер и ал үзләш терү	Текстларны аңлап, йөгерек укыйлар. Эчтәлек буенча фикер алышуда катнашалар. Текст ахырындагы биремнәрне үтиләр.	Уку һәм танып-белүгә мотивация	ТБУУГ: зур булмаган текстлардан информация алу КУУГ: сөйләм чараларыннан дөрес һәм урынлы куллану РУУГ: кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу	Белә: әсәрнең эчтәлеген Эшли белә: текстны анализлаганда сәнгатьле итеп сөйли. Чәчмә әсәрләрне гомуми күзаллый	Сорау ларга җавап	04.0 3	

7	Халык авыз иҗаты. Үзеңне тикшер.	Кабат лау	Бүлек ахырындагы биремнәрне үтиләр.	Үз фикереңне әйтә белү	ТБУУГ:төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру РУУГ:көч һәм энергия туплау, конфликтларны һәм каршылыкларны чишү максатында ихтыяр көчен үстерү КУУГ:күршең белән хезмәттәшлек итү	Белә: текстны сәнгатьле укый, эчтәлеге буенча сораулар бирә һәм аларга җавап таба Эшли белә: халык авзы иҗаты турында гомуми күзаллау	Сорау ларга җавап	08.03	
Хәреф миңа карап тора, мин дә карыйм хәрефкә. Дөнья үзе – укып туеп булмый торган әлифба. (4 сәгать)									
8	Г.Тукай. “Әлифба”хикәясе, З.Туфайлова “Әлифбам” , Дәрдемәнд “Балалар, әйдә мәктәпкә”, Р.Вәлиева “Беренчеләр” шигырьләре.	Яңа матер и ал үзләш терү	Тыңлаган, укыган әсәргә куелган сорауларга җавап бирәләр. Әсәрнең эчтәлеген сөйлиләр. Сәнгатьле укыйлар.	Белә: чылбыр әкиятләрнең композиция үзенчәлекләрен Эшли белә: чылбыр тәртибендә укый	ТБУУГ: әсәрдәге вакыйгалар тәртибен ачыклау КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз эшчәнлегеңне контрольгә алу	**Иҗади эшләү нигезләрен кабул итү** Белә: укылган әсәрнең эчтәлеген Эшли белә: поэзия һәм прозада сүзләрнең үзенчәлекле яңгырашын тоемлый, таба	Сәнгат ь ле уку	11.03	
9	Р.Миңнуллин, Э.Шәрифуллина, Х. Халиков, Р.Бәшәр шигырьләре белән	Яңа матер и ал үзләш	Әсәргә карата үз фикерләрен белдерәләр.	Үз эшчәнлеге нәтиҗәләрен яхшыртуга ихтыяж	ТБУУГ: әдәби әсәрне анализлау алгоритмын үзләштерү (сәнгатьлелек чараларын ачыклау)	Белә: укылган әсәрнең эчтәлеген Эшли белә:	Эчтәле к сөйләү	15.03	

	танышу.	теру	Әсәр эчтәлеге буенча диалог төзүдә катнашалар	формалашу	КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: үз уңышларын/ уңышсызлыкларың турында фикер йөртү	поэзиядә сүзләрнең үзенчәлекле яңгырашын тоемлый, таба			
10	Ш.Маннап “Ат ник көлә?”, Ш.Маннур “Яхшы бел”, шигырьләре белән танышу.	Яңа матери ал үзләш теру	Әсәрләрне кычкырып, йөгерек һәм дөрес укыйлар. Сөйләм үзенчәлекләрен ачыклыйлар. Әсәргә карата үз фикерләрен белдерәләр	Уку эшчәнлеге барышында сыйныфташлары белән хезмәттәшлек итү	ТБУУГ: фикерләү операцияләреннән файдаланырга өйрәнү КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: уку эшчәнлеге максатын кабул итү, аңа ирешергә омтылу	Белә: укылган әсәрнең эчтәлеген Эшли белә: әсәрләрне сәнгатьле итеп укый	Сәнгатьле уку	18.03	
11	Й.Шәрәпова “Белми” шигыре белән танышу.	Яңа матери ал үзләш теру	Әсәрләрне кычкырып, йөгерек һәм дөрес укыйлар. Текст ахырындагы биремнәрне үтиләр.	Уку эшчәнлеге барышында сыйныфташлары белән хезмәттәшлек итү	ТБУУГ:төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру РУУГ:көч һәм энергия туплау, конфликтларны һәм каршылыкларны чишү максатында ихтыяр көчен үстерү КУУГ:күршең белән хезмәттәшлек итү	Белә: текстны сәнгатьле укый, эчтәлеге буенча сораулар бирә һәм аларга җавап таба Эшли белә: шигъри әсәр турында гомуми күзаллау	Сораулар га җавап	01.04	

12	Ш.Галиев “Витаминлы хәрефләр” шигыре. Витаминлы шигырьләр.	Катнаш	Әсәргә карата үз фикерләрен белдерәләр. Әсәрне кычкырып яки яттан укыганда аның эчтәлеген, характерын сурәтләү чаралары аша бирергә өйрәнәләр: дөрес интонация, тавыш көче, ритм, мәгънәле паузалар, логик басым, мимика, хәрәкәтләр	Этик караш формалашу. Эмоцияләрен сәнгатьле укуда чагылдыру	ТБУУГ: әдәби әсәрне анализлау алгоритмын үзләштерү КУУГ: үз фикерен әйтә белү РУУГ: үз эшчәнлекләрен анализлый белү	Этик караш формалашу. Эмоцияләрен сәнгатьле укуда чагылдыру Белә: юмористик әсәрләрне сәнгатьле итеп укый Эшли белә: шигъри әсәрләрне анализлый	Сәнгатьле уку	05.04	
Без хайваннар һәм кошлар турында беләбезме? (5 сәгать)									
13	Г.Тукай “Гали белән кәҗә”, “Карлыгач”, “Бала белән күбәләк” шигырьләре.	Яңа матери ал үзләштерү	Әдәби әсәрнең тел үзенчәлекләрен аералар. Әсәрне кычкырып	Этик караш формалашу. Эмоцияләрен сәнгатьле укуда чагылдыру	ТБУУГ: фикерләү операцияләреннән файдаланырга өйрәнү, аңлатмаларның билгеләрен ачыклау КУУГ: сыйныфташларың	Белә: авторларның бер шигырен яттан Эшли белә: әсәрне рольләргә бүлеп укый,	Парлап уку	08.04	

			яки яттан укыганда аның эчтәлеген, характерын сурәтләү чаралары аша бирергә өйрәнәләр.		белән хезмәттәшлек итү РУУГ: уку эшчәнлеге максатын кабул итү, аңа ирешергә омтылу	текстларны анализлаганда сәнгатьлелек чараларын таба			
14	Р.Вәлиева “Күбәләк һәм кырмыска” әкияте, Ш.Галиев “Табышмак өчен табышмак” шигыре.	Яңа матер и ал үзләш терү	Әсәрдәге кызыклы урыннарны аерып укыйлар. Әсәргә карата үз фикерләрен белдерәләр. Тыңлаган, укыган әсәргә куелган сорауларга җавап бирәләр.	Уку эшчәнлеге барышында сыйныфташ лары белән хезмәттәшлек итү	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз эшчәнлеге барышында контроль ясый белү	Укыганга эмоциональ җавап кайтару Эшли белә: укылган әсәрнең эчтәлеген аңлый, әсәрнең нинди жанрга каравыннан чыгып, дөрес интонация, темп сайлый	Сәнгат ь ле уку	12.0 4	
15	Р.Батулла “Әйлән-бәйлән уены” , “Аю Әппәс” әсәрләре белән танышу.	Яңа матер и ал үзләш терү	Әсәрләрне кычкырып, йөгерек һәм дөрес укыйлар. Әсәр эчтәлеге	Уку эшчәнлеге барышында сыйныфташ лары белән хезмәттәшлек итү	ТБУУГ: әдәби әсәрне анализлау алгоритмын үзләштерү КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу	Белә: юмористик әсәрләрне сәнгатьле итеп укый Эшли белә: шигъри әсәрләрне	Сәнгат ь ле уку	15.0 4	

			буенча диалог төзүдә катнашалар.		РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	анализлый			
16	Р.Батулла “Иң-иң-иң”, Г.Сабитов “Балага - балык” әсәрләре белән танышу.	Яңа матер и ал үзләш терү	Әсәрдәге сүзләрне дөрес әйтеп, төшереп калдырмыйч а сәнгатьле укыйлар. Әсәргә карата үз фикерләрен белдерәләр. Әсәр темасын, төп фикерен, геройларын ачыкларга өйрәнәләр.	Үз эшчәнлеге нәтиҗәләрен яхшыртуга ихтыяж формалашу	ТБУУГ: әдәби әсәрне анализлау алгоритмын үзләштерү КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	Уку һәм танып-белүгә мотивация Белә: юмористик әсәрләрне сәнгатьле итеп укый Эшли белә: шигъри әсәрләрне анализлый	Сорау ларга җавап	19.0 4	
17	Х.Халиков “Укытучыларым”, Э.Мостафин “Ат” шигырьләре.	Яңа матер и ал үзләш терү	Әсәрдәге сүзләрне дөрес әйтеп, төшереп калдырмыйч а сәнгатьле укыйлар. Әсәр темасын, төп фикерен, геройларын	Этик караш формалашу. Эмоцияләрен сәнгатьле укуда чагылдыру	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: үз фикерен әйтә белү РУУГ: үз эшчәнлекләрен анализлый белү	Дөньяны һәм үзеңне танып белү өчен системалы уку кирәклеген аңлау Эшли белә: укылган әсәрнең эчтәлеген аңлый,	Сорау ларга җавап	22.0 4	

			ачыкларга өйрәнәләр. Әсәр геройларына карата үз фикерләрен белдерәләр.			әсәрнең нинди жанрга каравыннан чыгып, дөрес интонация, темп сайлый			
18	Яраткан кошларыбыз һәм хайваннарыбыз. Үзеңне тикшер.	Катнаш	Бүлек ахырындагы биремнәрне үтиләр.	Үз фикереңне әйтә белү	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру, гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз эшчәнлеге барышында контроль ясый белү	Эшли белә: әсәрләрне сәнгатьле укый, текст белән иллюстрациядәге уртаклыкны таба	Сораулларга җавап	26.04	
Кеше булу кыен түгел, кешелекле булу кыен (4 сәгать)									
19	Дәрдемәнд “Гали” әсәре, Җ.Тәрҗеманов “Биш чия” шигыре.	Яңа материал үзләштерү	Әсәрләрне сәнгатле укыйлар. Чагыштыру, кабатлауларны табалар. Әсәр буенча диалог төзүдә катнашалар.	Этик караш формалашу. Эмоцияләрен сәнгатьле укуда чагылдыру	ТБУУГ: фикерләү операцияләреннән файдаланырга өйрәнү, аңлатмаларның билгеләрен ачыклау КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: уку эшчәнлеге максатын кабул итү, аңа ирешергә омтылу	Уку һәм танып-белүгә мотивация Эшли белә: әсәрләрне сәнгатьле укый, текст белән иллюстрациядәге уртаклыкны таба	Парлап уку	29.04	
20	И.Туктар “Өлгер”, Л.Лерон	Яңа матер	Әсәрләрне сәнгатле	Уку эшчәнлеге барышында	ТБУУГ: фикерләү операцияләреннән	Уку һәм танып-белүгә	Парлап	03.0	

	“Супермалай ” әсәрләре.	и ал үзләш терү	укыйлар. Чагыштыру, кабатлаулар ны табалар. Әсәр буенча диалог төзүдә катнашалар.	сыйныфташ лары белән хезмәттәшлек итү	файдаланырга өйрәнү, аңлатмаларның билгеләрен ачыклау КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	мотивация Эшли белә: укылган әсәрнең эчтәлеген аңлый, әсәрнең нинди жанрга каравыннан чыгып, дөрес интонация, темп сайлый	уку	5	
21	Ф.Яруллин, Р.Вәлиева, Г.Зәйнашева шигырьләре белән танышу.	Яңа матер и ал үзләш терү	Әсәрдәге сүзләрне дөрес әйтеп, төшереп калдырмыйч а сәнгатьле укыйлар. Әсәргә карата үз фикерләрен белдерәләр. Әсәрнең иллюстраци я гә туры килүче өлешен аерып укыйлар.	Этик караш формалашу. Эмоцияләрен сәнгатьле укуда чагылдыру	ТБУУГ: уку китабында орентлашу, шартлы билгеләрен уку КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз эшчәнлеге барышында контроль ясый белү	Уку һәм танып-белүгә мотивация. Укыганга эмоциональ җавап кайтару Эшли белә: әсәрләрне сәнгатьле укый, текст белән иллюстрациядә ге уртаклыкны таба	Сайлап уку	06.0 5	
22	Тәүфикъ Әйди. “Дачада” хикәясе.	Катна	Әсәрдәге сүзләрне	Үз эшчәнлеге нәтиҗәләрен	ТБУУГ: логик гамәлләр куллану: чагыштыру,	Уку һәм танып-белүгә	Сәнгат ь ле	10.0	

	Үзеңне тикшер.	ш	дөрес әйтеп, төшереп калдырмыйча сәнгатьле укыйлар. Әсәрдә сурәтләнгән геройларны ачыклыйлар, аларга карата үз фикерләрен белдерәләр.	яхшыртуга ихтыяҗ формалашу	гомумиләштерү, аналогия, анализ һәм синтез КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	мотивация. Эшли белә: укылган әсәрнең эчтәлеген аңлый, әсәрнең нинди жанрга каравыннан чыгып, дөрес интонация, темп сайлый	уку	5	
Яз килә, яз көлә (4 сәгать)									
23	Г.Тукай “Яз”, Г.Галиев “Кояш” әсәрләре.	Яңа материал үзләштерү	Текстларны аңлап, йөгерек укыйлар. Әсәрләрне анализлыйлар: сәнгатьлелек, сурәтләү чараларын табалар, тавышның сәнгатьлелеген ачыклыйлар.	Этик караш формалашу. Эмоцияләрен сәнгатьле укуда чагылдыру	ТБУУГ: фикерләү операцияләреннән файдаланырга өйрәнү КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: уку эшчәнлеге максатын кабул итү, аңа ирешергә омтылу	Уку һәм танып-белүгә мотивация. Иҗади эшләү нигезләрен кабул итү Эшли белә: укылган әсәрнең эчтәлеген аңлый, әсәрнең нинди жанрга каравыннан чыгып, дөрес интонация, темп сайлый	Агымдагы	13.05	

24	Г.Хәсәнов “Ел язга аяк атлады” хикәясе, Л.Лерон “Апрель ае” шигыре.	Яңа матери ал үзләштерү	Әсәрләрне сәнгатьле укыйлар, анализлыйлар: сәнгатьлелек, сурәтләү чараларын табалар, тавышның сәнгатьлелеген ачыклыйлар.	Уку эшчәнлеге барышында сыйныфташлары белән хезмәттәшлек итү	ТБУУГ: уку китабында орентлашу, шартлы билгеләрен уку; КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз эшчәнлеген бәяләү	Уку һәм танып-белүгә мотивация. Эшли белә: укылган әсәрнең эчтәлеген аңлый, әсәрнең нинди жанрга каравыннан чыгып, дөрес интонация, темп сайлый	Агымдагы	17.05	
25	Әниләр бәйрәме. Г.Зәйнашева, Р.Вәлиева, Р.Хафизова шигырьләре белән танышу.	Яңа матери ал үзләштерү	Уку елы дәвамында үзләштергән нәрен кабатлыйлар. Ошаган әсәрләрен сәнгатьле укыйлар, анализлыйлар, яттан шигырьләр, тизәйткеч, санамышларны сөйлиләр.	Этик караш формалашу. Эмоцияләрен сәнгатьле укуда чагылдыру	ТБУУГ: уку китабында орентлашу, шартлы билгеләрен уку КУУГ: тыңлый белү һәм диалогта катнашу, коллектив фикерләшүдә катнашу РУУГ: уку эшчәнлеге максатын кабул итү, аңа ирешергә омтылу	Уку эшчәнлеге барышында сыйныфташлары белән хезмәттәшлек итү Эшли белә: укылган әсәрнең эчтәлеген аңлый, әсәрнең нинди жанрга каравыннан чыгып, дөрес интонация, темп сайлый	Агымдагы	20.05	

26	Гомумиләштереп кабатлау дәресе.	Кабат -лау	Бүлек ахырындагы биремнәрне үтиләр.	Үз фикереңне әйтә белү.	ТБУУГ: уку китабында орентлашу, шартлы билгеләрен уку КУУГ: сыйныфташларың белән хезмәттәшлек итү РУУГ: үз эшчәнлеге барышында контроль ясый белү	Эшли белә: укылган әсәрнең эчтәлеген аңлый, әсәрнең нинди жанрга каравыннан чыгып, дөрес интонация, темп сайлый; сорауларга дөрес, тулы итеп җавап бирә	Сорау ларга җавап	24.0 5	